

Hoera, een mens!

—

Wees niet bang voor non-binaire mensen,
maar probeer ze te begrijpen, aldus **Kevyn Levie**.
Daar wordt iedereen beter van.

Er was een hele mannenwereld waar ik niks van begreep, met voetbal, baardgroei en barbecues

‘Is dat nu een jongen of een meisje?’ hoor ik achter me een kleuter vragen. Haar moeder is net langs me gelopen, kind op de schouder. ‘Ssssst,’ sist ze tegen haar kleine. Ik moet grinniken. Een kind van een jaar of vijf ziet dus al dat ik niet goed binnen die hokjes pas. Die kleuter heeft vast al veel geleerd over de hokjes ‘jongen’ en ‘meisje’. Onderzoek laat zien dat kinderen van twee jaar zich al bewust zijn van gender, en weten met welk speelgoed ze wel en niet ‘horen’ te spelen. Ouders baseren hun toekomstbeelden al voor de geboorte op het geslacht van hun kind. Met als dieptepunt de genderreveal-party: met de hele wereld delen welke genitaliën je kind heeft, en wie het daarom zou moeten willen zijn.

Dat een kind zich comfortabel voelt bij die verwachtingen is allerm minst vanzelfsprekend. Zo’n vier procent van Nederland vindt zichzelf niet volledig passen in het hokje waarin de maatschappij hen stopt, en ongeveer een half procent voelt zich non-binair: geen man of vrouw, maar ergens daarbuiten of daartussenin. Langzaam is er meer aandacht voor die mogelijkheid en vinden meer mensen de woorden om zichzelf te beschrijven. Eén daarvan ben ik. Ruim dertig jaar lang noemen mensen me ‘meneer’, ‘vent’, ‘mijn vriend’ of ‘mijn zoon’. Dachten mensen te weten wat ik dacht en wilde, omdat ze me als man zagen. Ik wist altijd dat het wrong, dat ik die rol niet overtuigend kon spelen. Er was een hele mannenwereld waar ik niks van begreep, met vriendengroepen en voetbal, baardgroei en barbecues. Ik werd verdrietig en trillerig als mensen het over mijn gender hadden. Ik wist alleen niet dat het niet normáál was om je zo slecht over jezelf te voelen, en dat er een

alternatief was. Tot ik eindelijk de woorden vond voor wie ik ben, twee jaar geleden. Non-binair zijn betekent voor mij: gewoon mens mogen zijn, buiten knellende hokjes. Ik ben ook trans, want niet cis: ik voel me niet thuis bij het geslacht dat me toegewezen is. Als mensen mannelijkheid in me zien of dat van me verwachten, maakt dat me gespannen en ongelukkig. Ik gebruik hormonen, want mijn hersenen blijken beter te draaien op oestrogeen dan op testosteron. Maar al hou ik van jurken en nagellak: ik zal evengoed nooit vrouw willen zijn.

De afgelopen jaren kwamen tal van beroemdheden – van Demi Lovato tot Elliot Page – uit de kast als non-binair. In Nederland voelt bijvoorbeeld Raven van Dorst (Elle Bandita) zich geen man of vrouw, en tienserserie *SpangaS* introduceerde vorige zomer een non-binair personage. Keer op keer met heftige reacties tot gevolg: ‘De wereld is zo ziek aan het worden, waar gaat dit heen,’ schrijft iemand onder een Instagram-post van NOS over *SpangaS*. Een ander: ‘Als je geen man of vrouw bent, ben je geen mens, en verdien je het niet als mens behandeld te worden.’

In panty over straat

Meer zichtbaarheid betekent dus nog lang niet dat Nederland non-binaire mensen accepteert. Uit een recente peiling van marktonderzoeksbureau Motivaction blijkt dat maar 38 procent van de bevolking er echt begrip voor heeft. En zo’n twintig procent van Nederland vindt dat er iets ‘goed mis is’ met non-binaire mensen, blijkt uit eerder SCP-onderzoek. Daarbij staan vrouwen een stuk positiever tegenover genderdiversi- ▶

Al hou ik van jurken en nagellak: ik zal evengoed nooit vrouw willen zijn

Een film als *Mrs. Doubtfire* bepaalt mede hoe anderen mij zien: als een grap

teit (non-binaire en trans personen) dan mannen. Dat merk ik ook op straat. Vooral mannen kijken lacherig naar me, sissen of werpen agressieve blikken. Ook in een grote stad als Amsterdam. Net als veel vrouwen ben ik voortdurend bezig met hoe ik mezelf veilig hou zonder mezelf te veel in te perken. Want als ik een panty aan- en lippenstift opdoe, weet ik dat de kans veel groter is dat mannen me lastigvallen of dat een groep jongens me uitscheldt voor k*inkerhomo.

In een wereld die voor en door cis mannen is gemaakt, ben je als niet-man object: iets wat bestaat om iets van te vinden. En als je, zoals ik, geen man bent, maar wel vaak zo gezien wordt, loop je het meeste risico. Jaarlijks worden wereldwijd honderden trans vrouwen en non-binaire mensen vermoord, en een veelvoud daarvan krijgt te maken met geweld. Volgens schrijver Julia Serano komt dat omdat wij het idee bedreigen dat mannelijkheid superieur is aan vrouwelijkheid: we zijn immers liever géén man dan wel. En dat maakt mannen kennelijk woest. Niet dat alleen mannen het probleem zijn. Want het idee dat er twee genders zijn, en wat wel en niet gepast gedrag is voor het geslacht dat je toegewezen krijgt, zit in iederéén. Het zijn vanzelfsprekende zekerheden waar de maatschappij mee doordrenkt is, die iedereen van kinds af aan meekrijgt. De genoemde peilingen en de felle reacties op coming-outs van bekende artiesten laten zien dat veel mensen – mannen én vrouwen – bang zijn iets te verliezen als de binaire sekse-indeling wankelt.

Rechtse politici spelen graag op die angst in. Dat de NS tegenwoordig ‘Beste reizigers’ omroept in plaats van ‘Dames en

heren’ noemde Geert Wilders een ‘verbod op man en vrouw’. Tsjechisch ex-president Václav Klaus, een inspirator van Thierry Baudet, verklaarde wat hij ‘genderisme’ noemt tot een ‘fundamentele aanval op de menselijke natuur en het traditionele gezin, op alles wat tot nu toe de basis is geweest voor een functionerende samenleving’.

Mislukte man in een jurk

Ruimte maken voor trans en non-binaire mensen wordt zo weggezet als een stap weg van hoe de wereld écht is. Daarbij wordt vaak gedaan alsof genderdiversiteit een modieuze hype is. De waarheid is dat we al duizenden jaren bestaan. Dat laten bijvoorbeeld archeologische opgravingen van graven van trans mensen zien. Overal ter wereld zijn er altijd mensen geweest die niet in de mal van ‘man’ of ‘vrouw’ pasten: van de hijra die in India worden gezien als een derde geslacht, tot ‘two-spirited’-mensen onder Native Americans. Die mensen zijn echter altijd buiten de geschiedenisboekjes gehouden. En Nederlanders die geen non-binaire en trans mensen in hun directe omgeving hebben, baseren hun beeld van hen misschien wel vooral op stereotypen in de media. Zo maakte de Netflix-film *Disclosure* vorig jaar op indringende wijze duidelijk hoeveel schadelijke stereotypen Hollywood meer dan honderd jaar lang de wereld in slingerde, en hoe dat acceptatie in de weg staat. Toen ik jong was, waren ook voor mij films en series de enige plek waar ik trans mensen zag. Meestal werden die neergezet als ‘mannen in een jurk’. Denk maar aan *Mrs. Doubtfire*, een van de populairste familiefilms van de jaren negentig. Of aan

Friends, waarin met grote regelmaat Chandlers vader (en Chandler zelf trouwens ook) belachelijk gemaakt wordt omdat die er graag feminien uitziet. Van die clichébeelden heb ik nog elke dag last. Ze bepalen mede hoe anderen mij zien: als een grap, als iets wat niet hoort. En ze zitten ook diep in mezelf: op slechte dagen vóél ik me een mislukte man in een jurk. Nog steeds vraag ik me soms af of wie ik ben wel echt is, waarom ik niet normaal kan zijn, waarom ik het mezelf zo moeilijk maak. Vrienden zien me voor wie ik ben. Maar de rest van de wereld noemt me meneer en gebruikt m’n oude naam. Dwingt ons naar een wc te gaan waar we ons niet veilig voelen. Dwingt ons te vechten met psychologen en verzekeringen om de zorg te krijgen die we nodig hebben.

Huilen mag

Dat lastige leven begint al als kind: ouders geven kinderen vaak nog weinig ruimte om af te wijken van gendernormen. Mijn vader noemde me altijd een ‘mietje’ en ‘niet zijn zoon’, omdat ik te veel huilde en niet van voetbal hield. Kinderen houden elkaar ook onderling scherp of ze wel voldoen aan wat hoort qua gedrag, kleding en hobby’s. En wie niet voldoet aan de gendernorm wordt vaker gepest en heeft minder vrienden. Gelukkig lijkt dat wel te veranderen. Bijvoorbeeld dankzij Gender & Sexuality Alliances op middelbare scholen: groepen scholieren die opkomen voor de veiligheid van lhbtq+’ers op school. En waarschijnlijk ook omdat er in films en series tegenwoordig wél realistische non-binaire en trans karakters voorkomen.

Ik hoop dat die verandering doorzet, onder jongeren én volwas-

senen. Zoals gezegd vindt twintig procent van de bevolking dat er iets goed mis is met non-binaire mensen. Maar enkele jaren geleden was dat nog dertig procent. Dat is positief. Hopelijk snappen over een paar jaar nog meer mensen iets van non-binaire genderidentiteiten. En krijgen meer mensen door dat minder binair denken over gender geen verlies is, maar voor iedereen een stap vooruit. Ruimte buiten de hokjes geeft namelijk niet alleen ons lucht. Ook veel cis mensen hebben daar iets bij te winnen. Als in de maatschappij op een progressievere manier gekeken wordt naar gender, krijgen ook vrouwen minder te maken met discriminatie, seksisme en onderbetaling. En als minder vastligt wat wel en niet ‘mag’ als man of vrouw, kunnen vrouwen met buikhaar dat met trots laten staan, en kunnen mannen gewoon huilen bij een romcom met Hugh Grant. Meer gelijkwaardigheid en zelfexpressie voor iedereen dus. Ook voor cis mensen is het verhelderend om na te denken over vragen als: hoe weet ik eigenlijk dat ik man of vrouw ben? Voel ik me vanbinnen zo en waarom is dat? Hoe zou ik me willen gedragen als ik me daarin vrijer zou voelen? En: duw ik anderen weleens tegen hun zin het hokje man of vrouw in en hoe kan ik dat beter doen?

Ik denk nog weleens na over wat ik als ouder zou antwoorden op de vraag: ‘Is dat een jongen of een meisje?’ Ik denk dat ik gewoon zou zeggen: ‘Dat weet ik niet. Misschien wel geen van beiden. Het maakt sowieso helemaal niks uit.’ •

Kevyn Levie (34, die/hen) is journalist en verhuisde onlangs met diens kat van Amsterdam naar Berlijn.